

Bájkkeavijssa NuorttaSálto

Tæksta: Børge Strandskog
Járggálibme: Divte Media AS/
Lars Th. Kintel

Galggá Sáme nissunjuohkusav jádedit Itálian

Karriæra álgij FC Hulløy ásadimijn báhtjаланján jagen 2004. Dálá galggá Thomas Amundsen (28) Ájluovtas Sáme rijkajuohkusav jádedit Viva World Cupan Milanon snjilltjamáno gaskko.

-Ávvudaláv dagu mánná, javllá Thomas, guhti le juo stállav dahkamin gánná galggi sulle 20 næjtsu turnerigij. Dán ájllaga Svierigij vuolggá árvustalátjit makta hiebalgis tjiektje dáppe gávnnuji.

Jus galga Sáme rijkajuohkusa ávdás tjiektje de galggá sáme vierregis. -Tjiektje galggi álles Vuonas, aktan Svierigis, javllá hárrjidalle Thomas, ja nammat moadda dábdos namá vuona

alemus divisjávns ja rijkajuohkuis gudi soajtti hiepat. Bájkálasj tjiektjij gaskan le Rebekka Kvalvik Hansen Bádádjos, fuolkijn Gásluovtas, hiebalgis tjiektje.

Thomas Amundsenin le hárrjidalle-átsádallam FC Hulløya buorre nissunjuohkuis, le hárrjidallam Harstadin, Ørn/Hortenin ja Hardhausan, le B-hárrjidallen láhkám ja le viehka állo inspirasjávns oadtjum Nils Arne Eggenis Eggen-skávllán Orkdalan dijmmá. Goarssá le Sáme rijkajuohkusa hárrjidalle bargo ávdás mav oattjoj Sáme bállojtjiekjamlihtos ja jádediddjes Mikkel Isak Eira (Farmen-Mikkel).

-Diedon le stuorra guddne dákkir bargov oadtjot gá lev dássju 28 jage vuoras, javllá studænnta ja áttjak virggáj biejadum rijkajuogoshárrjidalle. Ietján le stuorra vuojtov priváhta iellemin aj

oadtjum mañnemus jage. Dav aj bállojtjiekjama ja næjtsodja gejt hárrjidallá.

-Ruojav dahkin. Dálá hættujiv lássudagáv binnedit..

Dát lij 2010 ragátmáno. Thomas Amundsen viehkkuj dalloj álles 148 kg. Buorre operasjávns mañnela, állo hárrjidallama ja jiermálasj bárrámusá mañnela le lássudahka binnum álles 60 kg:aj binnebuov gá jagen. Buorre ávdánibme! Danen le Thomas Amundsenin match-lássudahka 88 kg ja ruvva gárves rijkajuogoshárrjidallen. Geldulasj barggo. Doajvvu sujna galggá nav buorre láhka gá vejulasj turnerigij Itálian.

-Sjattasj má álkke næjtsot fáron oadtjot Milanoj. Dat le ham væráláda ávdemus mávttá-stádaj gaskan, májut rijkajuogoshárrjidalle.

Sámeaktivissta, avijssaalmodiddje ja romantjálle:

Anders Larsen

Jagen 1910 bádiij *Muittalus samid birra* mij lij vuostasj girije sámegeillaj. Girije ja tjálle le ávdebut gávvidum Bájkkeavijssan. Ij állu sæmme dábdos le vuostasj romádna sámegeillaj, *Bæivve-Alggo*. Romádna tjáleduváj áhpadiddjes Anders Larsenis ja almoduváj ietjas almmudagán 2 jage *Muittalus samid birra* mañnela, jagen 1912.

Merrasábme Anders Larsen Návuonas (Kvænangen) riegádij jagen 1870. Vargga juohkka jage 1895 rájes gitta 1920 lij áhpadiddjen duoppen dáppen Finnmárkon. Dalloj viehka vissjalit sámegeiela ávdás bargaj. Aktan vieljajnis vuododij juo jagen 1903 dav mij gáhtjoduvvá vuostasj sámesiebbren. Dassta bádiij avijssa *Sagai Muittalægje*, mij bádiij juohkka nuppát vahko jages 1904 gitta jahkáj 1911, gá ruhtadile diehti hiejtjeduváj. Avijssa sámeaktivistaj avijssan gáhtjoduváj. Anders Larsen lij dájmaddidjen álles ájgen. Avijssa ietjas vuojnov giellapolitihka gáktuj návti tjálij: «Sáme e bierru vuosteldit jut ietjasa máná dárogielav galggi oahppat, valla

juohkka sábme galgaluluj ietjas iedne-gielav ságastit.» *Sagai Muittalægje* lij aj ájnas gá vuostasj sáme stuorra-diggeájras, Isak Saba, jagen 1906 välljiduváj.

Romádna *Bæivve-Alggo* sisadná miellagiddis gávvidimij merrasámij iellemis, ja tjuovvu oajvvepersávnáv Ábo Eira iesjengga oasen iellemin. Anders Larsen vuoset dárojuhttem-politihka vájkkudusájt sámegeillaj ja sámij ietjas iesjdábdudj. Romána ulmme lij sámij unnepdábdov dáttjaj gáktuj binnedit ja lij aj protessta vuona sebrudagá sámij álbedime vuosttij. Romádna ij la ájn dárogiellaj álgusvatteduvvam, valla jagen 2010 almoduváj

jiednagirjjen Davvi Girji almmudagás.

Mañenagi Anders Larsen vájbaj ja hádjániij vuosttebiekkan fág-gádimes sámij ássje ávdás. Jagen 1918 jádiij Fálesnuores Finnmárkos Sañtoarggaj Trondenesan, ja dat rájes ettjin ávvánis boade sáme-politihkalasj javllamusá Larsenis guhti ávdála lij nav vissjalis. Trondenesan lij áhpadiddjen gitta pensjoneriduváj jagen 1940 ja dáppe jámij jagen 1949. Hinnaj állit unna girjátjijn *Mærrasámiid birra* ávdál

Sagai Muittalægje almoduváj ájggeávdan 1904-11. Avijssa berustimev oattjoj jur ávdál javlaj (2010) gá NRK ájtsaj dábdos Lars Monsena áddjá lij læhkám akta abbonentajs. *Sagai Muittalægje* ble utgitt i perioden 1904-11. Omtale og oppmerksomhet fikk avisen like før jul (2010), da NRK hadde funnet ut at bestefar til rikskjendis Lars Monsen hadde vært en av abonnentene. Gávva/foto: NRK Sápmi, næhttaavijssa/nettavisen.

jámij. Dát dárogiellaj almoduváj jaget mañnela Just Qvigstadajn járggáldidjen. Esski jagen 1979 almoduváj originalgiellaj.